

RYIJYJÄ
LOIMAAN SEUDULTA
1700–1800-LUVUILTA

Ryijyjä Loimaan seudulta 1700-1800-luvuilta

Loimaan Taidetalo 12.2.-13.4.2017

Loimaan Taidetalon ja Loimaan työväenopiston yhteistyössä toteuttama ryijynäyttely sisältyy Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden tapahtumatarjontaan Loimaan Taidetalossa sekä Loimaan työväenopiston 70-juhlavuoden ohjelmaan.

Näyttely on koottu Turun museokeskuksen kokoelmista sekä yksityisiltä henkilöiltä Loimaan seudulta. Näyttelyssä esillä olevat ryijyt edustavat Suur-Loimaan alueen kulttuurihistoriallisesti mielenkiintoisia ja arvokkaita ryijyjä 1700-1800-luvuilta.

Loimaan Taidetalo kiittää Ulla Mikkolaa, ryijyjä lainanneita henkilöitä sekä Suomen Maatalousmuseo Sarkaa yhteistyöstä.

Näyttelyyn liittyvät luennot:

Uhra Simberg-Ehrström ja Metsä-jättiläisryijyn tarina
taidehistorioitsija, FM Minna Polus
su 12.2.2017, klo 13.00-15.15

Loimaan seudun ryijyt
tutkija, FM Merja Strandén
to 16.3.2017, klo 18.00-19.30

Ryijyn säilyminen sukupolvelta toiselle
tekstiilikonservaattori, YAMK Tanja Huikuri
to 23.3.2017, klo 18.00-19.30

Vanhojen ryijyjen tunnistusta
Merja Strandén ja Tanja Huikuri
to 30.3.2017, klo 18.00-19.30

Kansikuva yksityiskohta ryijystä TMM 9330. Kuva MS.
Esitteen taitto Marja Junnikkala.

LOIMAAN SEUDUN RYIJYT 1700–1800-luvuilla

Turun museokeskuksen kokoelmista Loimaan Taidetalon näyttelyyn kootut ryijyt ovat lähes kaikki Suur-Loimaan alueelta. Näytteillä olevat ryijyt ovat tulleet museon kokoelmiin niiltä varsinaissuomalaisilta paikkakunnilta, jotka aikoinaan kuuluivat Suur-Loimaan hallintopitäjään Satakunnassa. Nyt nuo paikkakunnat kuuluvat Loimaan seutukuntaan ja Varsinais-Suomeen. Turun museokeskuksen kulttuurihistoriallisesti arvokas ryijykokoelma koostuu etupäässä varsinaissuomalaisista ryijyistä, mutta kokoelmaan kuuluu ryijyjä myös Satakunnan alueelta ja paikkakunnilta, jotka kerran kuuluivat Satakuntaan. Esimerkiksi vuonna 1930 ostettiin Turun kaupungin Historiallisen museon kokoelmiin ryijy Säkylästä. Säkylästä peräisin oleva ryijy, pääsi myös mukaan näyttelyyn, koska Pyhäjärven rannalla sijaitseva Säkylä on Loimaan naapurikunta, ja koska kyseinen keskiaikaan palautuva ruusupolkusidoksinen ryijytyyppi on harvinainen jopa Turun museokeskuksen lähes kaikki suomalaiset ryijytyypit kattavassa kokoelmassa. Museon kokoelmissa olevien ryijyjen alkuperätiedoista ei aina selviä, missä tai kuka ryijyn on kutonut. Useimmiten tiedetään ryijyn käyttöpaikka ja jotain myös ryijyn käyttäjästä. Hän on usein sama, joka on esineen, tässä tapauksessa ryijyn, luovuttanut museolle. Usein ryijyt periytyvät suvussa sukupolvelta toiselle ja silloin niillä on monta eri käyttäjää ja mahdollista käyttöpaikkaa. Ryijyn kulttuurihistoriallinen arvo ja sen merkitys kasvaa, kun tiedämme ryijyn kutojan tai ketä varten ja mihin tarkoitukseen se on valmistettu. Näyttelyssämme on esimerkkejä myös tällaisista kudonnaisista.

PEITERYIJY

Ryijyn muinaisskandinaavinen nimi ry (ruots. rya) merkitsee nukallista peitettä. Makuupeittoina ryijyjä on käytetty Suomen linnoissa ainakin jo 1400-luvulta lähtien. Havainnollisia ja perusteellisia tietoja linnoissa käytetyistä ryijyistä löytyy kuitenkin vasta seuraavalta vuosisadalta linnojen ja kartanoiden inventaariluetteloista, joita kuningas Kustaa Vaasa määräsi pidettäväksi. Koska kuningas oli erityisen mieltynyt ryijyihin, hän pyrki kaikin tavoin edistämään niiden tuotantoa. Kustaa Vaasa perusti työtupia, joissa kankurit kutoivat ryijyjä kruunun tarpeisiin.

Turun linnassa kudottiin lässne-ryijyjä, joille oli ominaista kärki- tai ruusukasraidan polveileva kuosi. Ryijyn keskiaikainen ruotsinkielinen nimi lässne/lessen tarkoittaa noukkimista, kuviokankaan kutomista. Lässne-ryijyt sijaitsivat vuoteeseen sileä puoli päällepäin niin, että pohjakudoksen värikkäät raitaryhmät jäivät näkyviin. Alapuolella oli harvahkoa pitkänukkaista valkoista villaa. Näitä taidokkaasti toteutettuja ryijyjä käytti erityisesti kuninkaallinen perhe seurueineen. Varsinais-Suomessa, myös Etelä-Satakunnassa ja Lounais-Hämeessä, 1700- ja 1800-luvuilla kudotut niin kutsutut vippeläisryijyt, ovat näiden vanhojen lässne-ryijyjen kaltaisia. Niiden sileä puoli on kudottu ruusupolkusidoksella polveilevaksi, ”vippelehtiväksi”.

Molemmiin puolin nukitetuista ryijyistä on paljon esimerkkejä Suomessa. Museokokoelmissa niitä on säilynyt yli kaksisataa. Eniten näitä kaksinukkaisia ryijyjä, niin kutsuttuja peite- ja veneryijyjä, on saatu talteen saaristosta, jossa tarvittiin erityisen lämpimiä peitteitä talvikalastus- ja hylkeenpyyntimatkoilla. Varhaiset kaksinukkaiset ryijyt olivat koristelemattomia. Ne voitiin koota kahdesta kaistasta, koska kuviointia ei ollut eikä kuvioiden kohdistamisesta tarvinnut näin välittää. TMK:n kokoelmissa on vanhin suomalainen kaksinukkainen ryijy, jonka ikä voidaan varmistaa vuosiluvusta. Tämä Lounais-Suomesta talteen saatu vuodelta 1758 oleva ryijy muistuttaa ikivanhaa saaristolaisryijyä, vaikka päällispuolen värikkään ja runsaan vinoruutukuvioinnin perusteella se voidaan luokitella myös koristeryijyksi. Kyseinen ryijy eroaa vanhasta vene- ja peiteryijystä myös siinä, että se on yksikaistainen. Kaksinukkaisten ryijyjen tavallisimmat koristeaiheet päällispuolella ovat nop-pakuviot, verkonsilmäaihe ja polveileva aaltoviiva. Nurjalla puolella voi olla vanha viikinkiaikainen shakkilautakuosi, joka toteutettiin joko ryijyn reunukseen tai koko alalle.

Vähitellen ryijyjä alettiin käyttää vuodepeitteen sijaan päiväpeitteenä. Suurissa juhlissa ryijy voitiin ripustaa myös seinälle. Seinältä ryijy ulottui seinänvieruspenkille, missä se toimi juhlavieraiden istuinalusena. Ryijyn alapuolen nukka jäi pois 1700-luvun alkuun mennessä, koska seinälle nostetuna nukalla ei ollut enää sen alkuperäistä suojaavaa merkitystä.

KORISTERIYIJY

Suomalaisen koristeryijyn tuotteluai- kausi on melko lyhyt 1700-luvun puolivälistä 1800-luvun ensi vuosikymmeniin. Koristeryijyt voidaan jaotella kansanomaisiin ryijyihin sekä säätyläis- ja tyyli-ryijyihin. Säätyläisryijyissä näkyvät barokin, rokokoon ja kustavilaisen ajan tyyli- piirteet ja koristeaiheet lukuisina muunnelmina. Ryijyihin ilmestyi reheviä kukkamaljakoita, köynnöksiä ja raitakuoseja. Erilaisten tekstiilien koukeroisetkin koristeaiheet ja tyyli- piirteet siirtyivät ryijyihin, vaikka ryijyteknii- ka ei aina ehkä olisi ollut paras tekniikka monimutkaisten kuvioaiheiden toteuttamisessa. Kansan- omaisten ryijyjen koristeaiheet omaksuttiin esimerkiksi kirkollisesta ympäristöstä. Ryijyihin kudottiin ristejä, sydämiä ja tiimalaseja, jopa kirkon torneja.

Kansanomaisten ryijyjen koristeaiheiden kirjo on laaja, mutta osa koristeaiheista on ryhmittynyt määrätuille alueille. Esimerkiksi *puuaiheiset ryijyt* sijoittuvat kaikki, muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta, lähes samalle alueelle Satakuntaan sekä eteläiseen ja läntiseen Hämeeseen. Puu on ornamentiikan suosituimpia koristeaiheita. Puuaiheen ikää on vaikea määrittää, mutta sen läh- tökohtana pidetään Raamatun vanhan testamentin ”hyvän ja pahan tiedon puuta”, mutta myös elämänpuuta, jota jo muinaiset assyrialaiset kuvasivat. Puu on yhtä keskeinen symboli niin kris- tinuskossa kuin varhaiskantaisissa uskonnoissa. Satakuntalainen versio tästä koristeaiheesta on esillä näyttelyssä. TMK:n kokoelmiin kuuluu alastarolainen monipuuryijy, joka muistuttaa keskialan kuvioinniltaan paljon toista näyttelyssä olevaa yksityishenkilölle kuuluvaa puuaiheista ryijyä. Kum- matkin ryijyt ovat myös molemmiin puolin nukallisia. Ryijyjen alapuolet ovat shakkilautakuvioiset, valkoisen ja lampaanmustan ruudulliset.

Tulppaanikuvioiset ryijyt ovat oma monimuotoinen ryhmänsä suomalaisten ryijyjen joukossa. Ryijyihin kuvatut kukat muistuttavat tulppaaneja, joita kudottiin itämaisiin mattoihin 1500-luvulla. Seuraavalla vuosisadalla tulppaania alettiin viljellä koristekasvina Euroopassa. Tulppaani kasvatti suosiotaan, ja siitä tuli huippumuotia myös koristeaiheena. Myös Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa tulppaani oli yksi suosituimmista ryijyjen aiheista 1700-luvun lopulla ja 1800-luvun alkupuolella, vaikka viljeltynä kasvina se tuli tunnetuksi Suomessa vasta 1800-luvun puolivälissä.

Geometrisaiheisia ryijyjä ovat erilaiset raidalliset ryijyt: pysty-, vino-, polvi- ja polvekeraidalliset ryijyt sekä ruutukuosiset ryijyt: vino- ja suoraruutukuosiset ryijyt. Ryijyt, joiden pääaiheena on risti eri muodoissaan, kuuluvat myös tähän ryhmään.

Vinoruutukuosisista ryijyistä huomattava osa on kaksikaistaisia, mikä viittaa siihen, että ryijytyyppi on vanha. Ryijyn ikää määrittävät myös vinoneliöiden koko. Suuriruutuiset ryijyt ovat vanhempia kuin ryijyt, joissa on pienet vinoneliöt. Kuosi, joka on ollut elinvoimainen 1800-luvun lopulle asti, on todennäköisesti syntynyt yksinkertaisesta verkkoaiheesta. Lounais-Suomesta ja Etelä-Pohjanmaalta on saatu talteen runsaasti ryijyjä, joita koristavat kärjellään olevat vinoruudut. Verkkopohjakuosin tai vinoneliön silmissä voi olla täytteenä neliöitä, tasavartisia ristejä tai kukkamaisia kuvioita.

Polveileva raita, sahajuova, on myös ryijyn vanha tyypillinen koristeaihe. Se on saattanut syntyä, kun vinoruutu on "hajonnut" irrallisiksi juoviksi. Polviraita on voinut kehittyä myös ikat-värjättyjen flammun eli liekkikuviollisten raitakankaiden pohjalta.

Suora ruutu on yksinkertainen ryijyn koristeaihe ja samalla melko yleinen. Suoraa ruudutusta on käytetty jo keskiaikaisissa tekstiileissä, ja voi olla, että tämä osaltaan selittää koristeaihetta kohtaan tunnettua mielenkiintoa ja sen suosiota myös ryijyjen koristeena.

Säätyläisryijyissä näkyvät erilaiset tyyli- ja muotivirtaukset voimakkaammin kuin kansanomaisissa ryijyissä. Useat säätyläis- ja tyyli-ryijyjen kuvioaiheet ovat peräisin suomalaisista merkkauksista, joista ne kopioitiin mahdollisimman luonnonmukaisina. Esimerkiksi niin kutsutut *palmettirijyt*, joita on kudottu runsaasti eteläisessä Satakunnassa ja läntisessä Hämeessä, ovat syntyneet 1700-luvulla kirjottujen merkkauksien pohjalta. Erityisen suosittu palmetti oli empiren aikana, jolloin koristeaiheet otettiin muinaisesta Egyptistä sekä Kreikan ja Rooman taiteesta. Mitä todennäköisemmin myös ruotsalaisten ryijyjen palmetit eli palmunlehteä muistuttavat viuhkamaiset koristeet ovat vaikuttaneet suomalaisten ryijyjen aiheisiin. Usein palmettikoriste täyttää ryijyn koko keskialan tai vaihtoehtoisesti lehtikimput on kudottu ryijyn reunukseen. *Tulppaani-palmettirijyissä* yhdistyy kaksi koristeaihetta, kun keskialan tummapohjaista tulppaaniaihetta reunustaa punavihreä palmettikoriste. Ryijyn aiheena se on melko tavallinen 1770-luvulta lähtien aina 1800-luvun toiselle neljännekselle. 1700-luvulla kudotut tulppaani-palmettirijyt ovat pääasiassa peräisin joko Alastarolta tai Huittisista.

Romanttisen naturalismin kaudella 1800-luvun lopulla ryijyihin ilmaantuivat ruusut. Ruusuryijyt kehittyivät Satakunnassa ja itäisellä Uudellamaalla ja vaikutteita niihin saatiin useimmiten ulkomaisista painetuista mallikirjoista ja irrallisista mallilehtisistä. Erityisesti saksalaiset 1800-luvun alun väritetyt mallipiirustukset sisälsivät muhkeita kukkakimppuja. Myös vuosisadan lopun saksalaiset muotilehdet olivat täynnä ruusujen ristipistomalleja, joita sovellettiin ryijyteknikkaan. Tällöin jokaisesta kirjonnasta pistoa vastasi ryijyn nukkatupsu. Ruusuryijyjen pohja on useimmiten tumma, lähes musta ja tummaa pohjaa vasten kirkkaat värit tulevat hyvin esiin. Saksalaisista malleista otettujen ruusuaiheiden on uskottu heikentäneen ryijynkutojien muototajua.

RYIJYJEN VÄRIT

Varhaisimpina aikoina ryijyjen kutojat käyttivät etupäässä lampaanvillan luonnollisia värejä: mustanruskeaa, ruskean ja harmaan sävyjä sekä luonnonvalkoista. Ryijylankoja voitiin myös värjätä Suomen luonnosta saatavilla kasveilla. Värjäyksessä käytettiin kukkia ja lehtiä, varpuja, puun kuorta, myös sammalta, jäkälää ja sieniä. Näin aikaansaatiin kymmeniä erilaisia keltaisen, vihreän ja ruskean sävyjä. 1500-luvulla ryijyissä käytettiin paljon keltaista, koska useimmat suomalaisessa luonnossa kasvavat kasvit kuten koivunlehdet, suopursu ja kanerva tuottivat kyseistä väriä. Matarasta, paatsamasta ja mustikasta saatiin pehmeitä punaisen sävyjä ikivanhan tuontitavarana olleen krapinpunaisen rinnalle. Indigoa alettiin käyttää vasta sitten, kun sen kauppa vapautui Euroopassa 1737. Sitä ennen käytettiin lähinnä isatis-sinistä, jota saatiin putkilokasveihin kuuluvasta värimorsingosta.

Teollisesti valmistetut värit otettiin käyttöön 1850-luvun puolivälissä. Teolliset värit, jotka korvasivat siihen asti käytössä olleet herkän sävykkäät kasvivärit, vaikuttivat ryijyjen estetiikkaan. Ruusuryijyissä käytettyjä tehdasvärjättyjä lankoja, turkoosia ja aniliinia, voidaan joskus pitää melkein räikeinä.

Kirjallisuus:

Saloniemi, Marjo-Riitta ja Willberg, Leena, Suomalainen ryijy. Tampereen kaupungin museolautakunnan julkaisuja 27. Tampere 1991.

Sihvo, Pirkko, Rakas ryijy. Suomalaisten ryijyt. Vammala 2009.

Sirelius, U.T., Suomen ryijyt. Tekstiilihistoriallinen tutkimus. Helsinki 1924.

Strandén Merja, Ruusuaiheiset tekstiilit Turun museokeskuksen kokoelmissa. Teoksessa Sanna Kupila (toim.) Kukkien lumoa. Turun museokeskus 2014.

Toikka-Karvonen, Annikki, Ryijy. Helsinki 1971.

Huone 1

1) Ryijy, Ypäjä. 1835.

TMM 16112:2.

Molemmiin puolin nukallinen ryijy on vuodelta 1835. Punaruskean keskialan yläosassa on kuvio, jonka ääriverhojen sisään jäävä punainen alue muistuttaa rakennusta tai paviljonkia. Kuvion keskellä on nimikirjaimet MiAT (?) ja vuosiluku 1835 sekä tunnistamaton merkki tai kuvio. Ryijyn keskialan ja reunuksen rajaa kapea vihreä-keltainen raita. Leveässä reunuksessa on punaisella pohjalla pieniä vihreitä ja valkoisia kukkia/tasavartisia ristejä ja pieniä vinoruutuja. Uloimpana ryijyn reunassa on kapea vihreäpohjainen kukkaraita. Kääntöpuolella on harmaata, keltaista ja vihreää nukkaa. Nukan pituus noin 2 cm. Ryijyn koko on 186 x 125cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 16112:2.
Kuva MS.

2) Ryijy, Loimaa.

TMM 8491.

Loimaalaisen Ester Antintyttären kutomassa ryijyssä on musta keskiala, jonka ainoana koristeena ovat kulmissa olevat kolmivartiset punaiset kukat. Punaista reunusta ympäröi sekä sisä- että ulkoreunassa vaaleanpunainen ja sininen aaltoileva raita. Reunuksen kummallakin pitkällä sivulla, aaltoilevien raitojen välissä, on kolme maljakon muotoista kuvioita ja päissä epäsäännölliset kukkaköynnökset. Ryijy on nukallinen vain päällispuolelta. Nukka on kaksinkertaista, kaksisäkeisestä langasta. Ryijyn koko on 175 x 136 cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 8491.
Kuva MS.

3) Ryijy, Loimaa, 1834.

TMM 8489.

Heleänpunaisen vuodelta 1834 (yläreunassa on vuosiluku 1834 ja U M I I) olevan ryijyn keskialassa on polvekkeelisiä vinoraitoja, joissa on keltaista, ruosteenpunaista, valkoista ja mustaa. Nämä polvekeraidat kehittyivät ryijyihin polviraidoista 1820–40-luvuilla, koska niitä oli helpompi toteuttaa kuin polviraitoja. Reunuksen ja keskialan rajalla kulkee musta kolmioraita. Reunuksessa on lisäksi pieniä vihreä-keltaisia ristikuvioita ja ruosteenpunaisia kolmioita sekä kelta-musta polviraita. Ryijyn uloin reuna on vihreä. Nurjan puolen nukka on harmaa. Vesikosken kylästä Loimaalta Marttilan talon Ester Antintytär on kutonut ryijyn. Ryijyn koko 181 x 135 cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 8489.
Kuva MS.

4) Ryijy, Loimaa, 1797.

TMM15958:1.

Loimaalaisen vuonna 1797 kudotun sinipohjaisen vinoruuturyijyn silmiin on kudottu jokaiseen kolme pientä vihreävirtista punaista tulppaania. Vinoruutukuvio esiintyy erilaisina muunnoksina 1700-luvulta lähtien aina 1800-luvun lopulle asti. Tämä loimaalainen ryijy edustaa vanhaa isokuvioista ryijytyyppiä. Vanhakantaisuudesta kertoo myös se, että ryijy on kudottu kahtena kaistana, mikä teki kuvioden kohdentamisesta haastavaa. Keskialaa kiertävässä leveässä ruskeassa reunuksessa on liljaa tai tulppaania muistuttavia kukkia. Kudelanka on vaaleanharmaata villaa. Ryijyssä on hyvin lyhyt nukka. Ryijy on ostettu museon kokoelmiin Turusta vuonna 1961. Ryijyn koko on 200 x 145 cm.

Yksityiskohta ryijystä. TMM15958:1.
Kuva MS.

5) Ryijy, Alastaro, 1849.

TMM 9319.

Puuaiheinen ryijy on vuodelta 1849. Ryijyn keskialan mustalla pohjalla on punaisia ja vihreitä pystysuunnassa kulkevia oksaraitoja ja kukkia. Koristeaihe tuo mieleen kustavilaisen ajan kukkaraitaryijyt, vaikka ryijy voitaisiin lukea myös puuryijyjen ryhmään: monipuisiin puuryijyihin, joissa koristeena on useita puita. Tässä tyylliteltyssä ja ornamentaaliseksi kudotussa ryijyssä puut ovat kuin rivissä kasvavia nuoren männyn taimia, joissa on latvaversoja ja -kukintoja. Reunuksen vihreällä pohjalla on rivi vinoneliöitä, joiden välisissä poukamissa ja silmissä on keltasydämiä ristejä. Ryijy on molemmin puolin nukallinen. Alapuolella keskialan valkoinen nukka ja tummat reunukset ovat päällispuolen nukkaa pidempää. Ryijyn koko on 206 x 150 cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 9319.
Kuva MS.

6) Ryijy, Alastaro, 1824.

TMM 9330.

Alastarolaisen elämänpuuryijyn pääväreinä ovat punainen ja vihreä. Kaksipuoleinen ryijy on vuodelta 1824. Ryijyn yläosassa, suorakaiteen muotoisessa kehyksessä on teksti: I Å 8(?) / 1824. Ryijyyn on kuvattu kolme puuta, vinoneliöitä, kannuksenpyöriä ja kruunun tapaisia kuvioita sekä muita tarkentamattomia kuvioita. Reunuksessa on punaisia vinoneliöitä vihreällä pohjalla, ja uloimpana puna-keltainen hammasraita. Ryijyn alapuoli on lampaanmustan ja valkoisen ruudullinen (7 x 7 cm). Alapuolen shakkilautakuusi, jota on kautta aikojen käytetty erilaisten tekstiilien koristeaiheena, tulee viikinkiajalta, jolloin shakin peluu oli suosittua ajanvietettä. Ryijyn koko on 191 x 139 cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 9330.
Kuva MS.

7) Ryijy, Alastaro, Koukun talo, 1790-luku.

TMM 9331.

Palmettiryijyn keskialan täyttävät vieriviereen solmitut palmunlehtäkuviot. Väreinä on sammal-
leen vihreää, vaalean- ja ruosteenpunaista sekä
sinistä. Reunusta koristaa isomittainen polvirai-
takoriste ja uloimpana kapea sinisävyinen polvi-
raitakoriste. Ryijy on yksipuolinen. Ryijyn koko
on 192 x 148 cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 9331.
Kuva MS.

8) Ryijy, Alastaro, 1861.

E:M:H:T. TMM 16836.

Ruutukuosinen ryijy Alastarolta on vuodelta
1861. Ryijy on kudottu Emma Maria Heikintyttä-
relle (nimikirjaimet E:M:H:T) Alastaron Mäkköis-
ten (Mäckeis) kylän Junnilassa. Sama nimet-
tömäksi jäänyt kutoja on perimätiedon mukaan
kutonut 8 – 10 samanlaista suoraruutukuosista,
kaksipuoleista ja paksua ryijyä, jossa nurjan
puolen sininen nukka on puuvillaa. Päällispuo-
len punaiset, tummanvihreät ja luonnonharmaat
(alkuaan lilat) vaaka- ja pystyraidat jakavat vih-
reän pohjan ruutuihin, joiden sisällä on kukka-
ja puukuvioita. Reunuksessa on myös pieniä
kukkakuvioita punaisella pohjalla ja sininen siks-
ak –raita. Uloin osa reunuksesta on pohjaltaan
samaa vihreää kuin keskiala. Myös sitä koristaa
punaisella ja harmaalla (lilalla) kudotut siksak
–raidat. Tämän tapaiset suoraruuturyijyt olivat
erityisen suosittuja Satakunnassa. Ryijyn koko
on 170 x 136 cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 16836.
Kuva MS.

Yksityiskohta ryijystä TMM 16594:13.
Kuva MS.

9) Ryijy, Alastaro, 1839.

TMM 16594:13.

Tulppaani- ja palmettiaiheinen ryijy Alastarolta on vuodelta 1839. 1700-luvulta 1800-luvun ensi vuosikymmenille saakka, ovat tulppaani-palmettiryijyt kuvioiltaan ja sommittelultaan keskenään hyvin samankaltaisia. Myös Alastarolla on valmistettu 1790-luvulta lähtien useita tulppaani-palmetti -ryijyjä, joissa toistuu sama aihe lähes muuttumattomana. Ryijyn kaukaiset esikuvat löytyvät Ruotsin Länsipohjasta (historiallinen Västerbottenin alue), missä valmistettiin jo 1700-luvun toisella neljänneksellä barokin reheviin maljakkosommitelmiin pohjautuvia ryijyjä, joiden kookkaat maljakot ja naturalistisesti luonnostellut kukat: ruusut, tulppaanit ja neilikat, oli poimittu gobeliineista ja merkkkausliinoista.

Alastarolainen ryijy on toteutukseltaan vähemmän luonnonmukainen kuin esikuvansa ja kuvioaihe voidaan nähdä jopa alkuperäisen aiheen degeneroituneena muunnelmana. Alastarolaiselle ryijyille on kuitenkin ominaista rehevyys ja hehkuvat värit. Koristekuvioissa käytetyt kirkkaat värit, pääasiassa punainen ja vihreä, korostuvat ryijyn luonnonmustaa keskialaa vasten. Reunuksen palmettikuvio on toteutettu punaisella ja vihreällä. Tyylitellyssä lehtiköynnöksessä uloimpana on hieman myös vaaleankeltaista ja heleää sinistä ryijyn alareunassa. Kude on ruskeaa villaa ja loimi pellavaa. Ryijy on nukallinen vain toiselta puolelta. Nukan pituus on 1,5 cm. Ryijyn koko on 197 x 147 cm.

10) Ryijy, Oripää. 1870-luku.

TMM 12405.

Suoraruutukuosinen ryijy on valmistettu 1870-luvulla. Vaaleanpunaiset ristikkäin menevät raidat jakavat ryijyn keskialan ruutuihin, joista joka toinen on vihreä ja joka toinen sininen. Ryijyn yläpäässä on osa sinistä ruuduista korvattu tummanvihreällä värillä. Ruutujen keskelle on sijoitettu vaaleita vinoneliöitä. Reunus on raidallinen ja kapeahko. Kude on vihreää villalankaa. Nukan pituus on 2 cm, kolme lankaa solmussa. Nukkarivien väli on noin 1,6 cm. Ryijyn koko on 180 x 135 cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 12405.
Kuva MS.

11) Ryijy, Säkylä, Korvenkylä.

TMM 11887.

Ruusupolkusidoksinen niin kutsuttu vippeläisryijy on peräisin Säkylästä. Ryijyn sileän puolen leveissä ruusukasraidoissa on sinistä, valkoista, keltaista ja ruosteenpunaista. Valkoista nukka-puolta kiertää sininen kehys. Nukan pituus on 4 cm, kaksi lankaa solmussa. Nukkarivien väli on 2 cm. Ryijy on ostettu Turun kaupungin Historiallisen museon kokoelmiin vuonna 1930. Ryijyn koko on 209 x 144 cm.

Yksityiskohta ryijystä TMM 11887.
Kuva MS.

Huone 2

12) Ryijy, Loimaa. 1864.

Kapioryijy. Ryijyn koko on 191 x 136 cm.
Yksityisomistuksessa.

Yksityiskohta ryijystä.
Kuva Matti Norr.

13) Ryijy, Alastaro. 1840.

Palmettiryijy, Alastaron Tammiaisten kylän Sipi-
län talosta, vuodelta 1840.
Ryijyn koko on 175 x 136 cm.
Yksityisomistuksessa.

Yksityiskohta ryijystä.

14) Ryijy, Alastaro. 1836.

Kuva M. Junnikkala

Molemmin puolin nukallinen ryijy Seppälän talosta vuodelta 1836.

Ryijyn koko on 175 x 136 cm.

Omist. Riitta Heininen ja Arja Heinonen.

Aula

15) Ryijy, Loimaa. 1855.

Molemmin puolin nukallinen ryijy vuodelta 1855.

Ryijyn koko on 184 x 122 cm.

Yksityisomistuksessa.

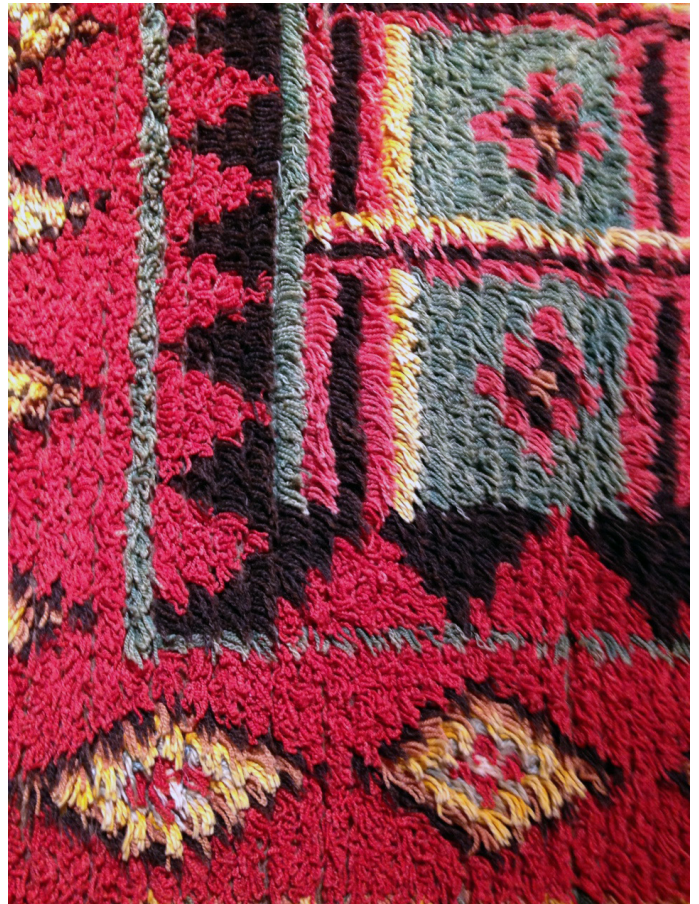
Yksityiskohta ryijystä.
Kuva M. Junnikkala

16) Ryijy, Loimaa. 1850.

Molemmin puolin nukallinen ryijy vuodelta 1850.

Ryijyn koko on 180 x 130 cm.

Yksityisomistuksessa

Yksityiskohta ryijystä.
Kuva M. Junnikkala

Kuva Matti Norr

LOIMAAN TAIDETALO

70 vuotta
VÄYLÄoppimiseen
Loimaan työväenopisto